

Hr Janno Sammul

Transpordiamet

janno.sammul@transpordiamet.ee

Koopia:

info@transpordiamet.ee

07.02.2024

PÄRING

teekonstruktsiooni paigaldatud materjalide nõuetele vastavuse osas

Tulenevalt vajadusest teha ühemõtteliselt edaspidise praktika huvides selgeks teekonstruktsiooni paigutatud materjalide nõuetele vastavusega seotud asjaolud, esitan Teile vastava päringu. Päring põhineb aastatel 2017-2020 rajatud Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Ardu ja Ardu-Võõbu ehituslõikude praktilisel ning Teede Tehnokeskus AS poolt Transpordiameti tellimusel teostatud ja 2023. aastal avaldatud uuringu lõpparuandel „Teede talviste ebatasasuste uuring. Põhimaantee nr 2, Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa, Kose-Võõbu (vahemikus PK 447+00 kuni 454+00) ebatasuste uuring. Lõpparuanne.“

Ehitustööde käigus antud õiguslik hinnang materjalide kvaliteedinõuete püsivusele ajas

Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Ardu ja Ardu-Võõbu lõikude ehitusel kuulus lepingujärgsete tööde hulka Töövõtja poolt tee muldkeha ehitamine täitematerjaliga 105, mille filtratsioonimoodul on vähemalt 0,5 m/ööpäevas.

Ardu-Võõbu lõigu ehitusel tekkis Töövõtja, Inseneri ja Tellija vahel vaidlus täitematerjal 105 filtratsioonil ning materjalide omaduste muutumise küsimuses. Vaidlus seisnes asjaolus, et Töövõtja poolt 2018. aastal rajatud muldkeha, mille ehitamise käigus kontrolliti muldkehasse paigaldatud materjalide filtratsioonimoodulit lepingule ja nõuetele vastavalt, pealispind muutus talve- ja kevadeperioodil muldkehal toimunud ehitustranspordi liikumise mõjul poriseks, millest tulenevalt soovis Insener võtta 9-11 kuud peale muldkehasse materjali paigaldamist uued proovid filtratsioonimooduli teistkordseks määramiseks. Teiskordsete kontrollproovide korral jäid filtratsioonimoodulid vahemikku 0,2-0,4 m/ööpäevas, millest lähtuvalt luges Insener materjali nüüd nõuetele mittevastaks ning nõudis selle välja vahetamist. Töövõtja vahetaski küsimuse all olnud lõikudes materjali välja ning esitas Tellijale rahalise nõude täiendava tasu saamiseks, katmaks kaasnenud kulutused. Vaidluse lahendas vastavalt FIDIC lepingutingimustel põhinevale lepingule Vaidluste Lahendamise Komisjon (VLK).

Vaatamata Töövõtja poolt vaidluses välja toodud seisukohale, et Töövõtja ei saa vastutada täitematerjali filtratsioonimooduli muutumise eest aja möödudes, lahendas VLK vaidluse Tellija kasuks, jättes Töövõtja kulutused kompenseerimata. VLK põhjendas tehtud otsust peamiselt järgnevaga:

1. VÕS § 642 lg 1 kohaselt vastutab Töövõtja töö lepingutingimustele vastavuse eest, mis on olemas töö juhusliku hävimise ja kahjustumise riisiko tellijale ülemineku ajal, isegi kui mittevastavus ilmneb pärast seda.
2. Lepingu Üldtingimuste (ÜT) Alapunkt 7.6 [Tööde parandamine] kohaselt: „Vaatomata varasematele katsetustele ja tõenditele, võib Insener nõuda Töövõtjalt: (a) eemaldada Ehitusplatsilt ja asendada /.../ Materjalid, mis ei vasta Lepingule; (b) eemaldada ja teha uuesti iga muu Lepingule mittevastava töö“.
3. Töövõtja vastutus ei lõppenud täitematerjali 105 eest materjali objektile tarnimise või paigaldamisega 2018. aastal. Seega, isegi kui Tm 105 oli 2018. aastal objektile tarnimisel ja vahetult pärast muldkehasse paigaldamist nõuetekohane ning mittevastavus tekkis alles aja möödudes, kehtib õiguslikult eeldus, et see oli jätkuvalt Töövõtja vastutusalal.
4. ÜT Alapunkt 4.11 [Heakskiidetud lepingusumma piisavus] kohaselt: „Kui Lepingus ei ole määratud teisiti, siis katab Heakskiidetud Lepingusumma kõik Lepingust tulenevad Töövõtja kohustused /.../ ja kõik vahendid, mis on vajalikud sobiva Töö tegemiseks ja lõpetamiseks ning puuduste kõrvaldamiseks.“
5. VÕS § 646 lg 4 kohaselt: „Töövõtja kannab töö puuduse kõrvaldamise või uue tegemisega seotud kulud, eelkõige veo-, töö-, reisi- ja materjalikulud.“
6. Töövõtja vastutust ei välista asjaolu, et täitematerjali tööd olid Inseneri poolt Tehtud tööde aktidega akteeritud ning tööde eest oli tasutud.
7. ÜT Alapunkt 3.1 [Inseneri volitused ja kohustused] alalõigu (c) kohaselt Inseneri iga heakskiitmine, kontrollimine, tõendamine, nõusoleku andmine, ülevaatamine, /.../ või sarnane Inseneri tegevus (sh mittenõustumuse puudumine) ei vabasta Töövõtjat Lepingust tulenevast vastutusest vigade, puuduste, kõrvalekaldumise ja mittevastavuse eest.
8. Alapunkti 7.6 [Tööde parandamine] kohaselt Insener võib vaatamata varasematele katsetustele või tõenditele nõuda Töövõtjalt: (a) eemaldada Ehitusplatsilt ja asendada Sisseseade või Materjalid, mis ei vasta Lepingule; (b) eemaldada ja teha uuesti iga muu Lepingule mittevastav töö.

Märgin, et VLK aruteludes esitas VLK seisukohta, mille kohaselt on Töövõtja teekonstruktsiooni paigutatud materjalide nõuetele ja lepingu tingimustele vastavuse eest vastutav Puudustest Teatamise Ajavahemiku (garantiiperioodi) lõpuni ning VÕS regulatsiooni alusel isegi sealt edasi.

Teede Tehnokeskus AS uuringus toodud järeldused

Teede Tehnokeskus AS läbi viidud uuringud puudutasid Kose-Ardu ehituslõiku, kuna seal ilmnemid (ja ilmnevad) talviti teatud kindlates kohtades ebatasasused, mis on selgelt tuntavad ka liiklejatele.

Uuringute käigus teekonstruktsioon avati ning muu hulgas määrati ka muldkeha ehitusel kasutatud materjalide filtratsioonimoodulid. Uuring tuvastas, et täitematerjal 105, mille nõue filtratsioonimoodulile oli sarnaselt Ardu-Võõbu lõiguga 0,5 m/ööpäevas, osas vastas nõuetele vaid ca 20% proovidest. Uuring sedastab, et täitematerjal 105 kihis on materjalina kasutatud peenliiva, mille peenosiste sisaldus jääb vahemikku 15-24%. Uuringu järeldusena on toodud, et

teekatte ebatasasused on tulenenud (ja tulenevad ka edaspidiselt) täitematerjal 105 omadustest – suurest peenosiste sisaldusest ja sellest tulenevast madalast filtratsioonimoodulist.

Küsimused Transpordiametile

Eeltoodud asjaoludest, mis puudutasid VLK menetluse käigus esitatud seisukohti ja lõpptulemusena tehtud otsuseid ning ebatasasuste uuringus toodud informatsiooni ja järeldusi, lähtuvalt palun Teil vastata järgmistele küsimustele:

- 1. Milline on täna Transpordiameti seisukoht materjalidele ja toodetele projekti, lepingu ja juhendmaterjalidega esitatud nõuete osas, pidades silmas ajaperioodi, mille jooksul materjalid ja tooted peavad vastama nimetatud nõuetele? Märgin, et materjalide ja toodete all tuleb siin mõista ka muid tooteid ja materjale peale täitematerjalide – näiteks asfaltbetoonsegud, betoonisegud ja -tooted, aluste ehituseks kasutatavad materjalid, erinevad metalltooted (sillatalad, põrkepiirded jne) jne. Kas Transpordiamet eeldab, et tee konstruktsiooni või tee tee külgedele või kohale paigaldatud materjalid ja tooted peavad säilitama projekti, lepingu ja juhendmaterjalidega nõutud omadused kuni vastava ehitusobjekti vastuvõtuakti väljastamiseni, garantiiperioodi lõpuni või mõne muu tähtajani?**
- 2. Kas uuringuga tuvastatud konkreetsete mittevastavuste, mis seisnevad nõuetele mittevastava filtratsioonimooduliga materjalis, eest on vastutav Töövõtja?**

Antud küsimustes on võimalik anda selged ja konkreetsed vastused, kuna Transpordiamet kasutab töövõtulepingutes tüüpseid lepinguvorme ja tingimusi.

Märgin, et küsimustele selgete vastuste saamine on äärmiselt oluline edaspidises praktikas nii Transpordiameti kui ka teiste tellijate poolt tellitavatel objektidel. Selge arusaam on seda enam vajalik, et sellel on otsene mõju tööde kvaliteedile, töödega ja tööde võimaliku ümbertegemisega kaasnevatele kuludele, ehitustööde ajagraafikule, teekasutajatele jne. Vajalikuks võib osutuda laiem arutelu ning projekteerijate, materjalide tootjate, töövõtjate, taristusektoriga seotud inseneribüroode, erialaliitude ja erinevate tellijaorganisatsioonide esindajate kaasamine. Eelnevast tulenevalt palun arvestage oma vastuses, et vastuseid võidakse kasutada edaspidistes teemakohastes aruteludes ning vastustele võidakse viidata edaspidises praktikas.

Palun esitage vastused minu e-posti aadressile priit@estroad.ee.

Lugupidamisega

Priit Paabo

/ allkirjastatud digitaalselt /

Teedeinsener

Volitatud teedeinsener, tase 8, teehitus ja -korrashoid (ehitusjuhtimine, ehitustegevuse juhtimine)

Diplomeeritud teedeinsener, tase 8, sillaehitus ja -korrashoid (ehitusjuhtimine, ehitustegevuse juhtimine)

Diplomeeritud teedeinsener, tase 7, teehitus ja -korrashoid (projekti ekspertiisi tegemine)

Teedeinsener, tase 6, teehitus ja -korrashoid (omanikujärelevalve)